

PROBLEMATICA INTEGRĂRII ECONOMICE EUROPENE ÎN CONTEXTUL PROCESULUI DE GLOBALIZARE

*Asist.univ.drd. Gabriela Marchis
Universitatea Danubius Galați*

Abstract:

The problem of European economic integration is not a new one. Many years, this was the main subject of specialists' discussions. Today, European Union is the most significant example of Economic integration project among many others forms of economic integration, such as: EFTA, EEA or NAFTA. Although, it is worth to be mentioned all the efforts regarding free movement of goods at international level, our concern is about how to improve the economic integration among EU members. Romania, as the newest member of European community will benefit, on the long run, of social-economic cohesion financial assistance from the EU partners and from the AEE partners, as well. These will contribute to the improvement of our trade and business relationships, which will generate growth and prosperity.

Cercetările efectuate pentru a defini cât mai fidel conceptul de integrare precum și pentru a identifica diferitele stadii ale integrării economice au condus la concluzia potrivit căreia există o gamă largă de definiții și utilizări ale acestei noțiuni. Astfel, după M. Byé (1950), integrarea economică se definește prin „a face cât mai compatibile planurile centrelor de decizie. ... Această integrare ar urma să fie condusă de o autoritate sau de un ansamblu de autorități și presupune politici comunitare ... precum și o planificare comunitară”. Pentru B. Balassa (1961) – apud Miron D. (2002) – integrarea „ca proces, cuprinde diverse măsuri pentru abolirea discriminărilor între unități economice naționale, iar ca situație de fapt, semnifică absența discriminărilor dintre economiile naționale”. În viziunea lui W. Wallance (1990) integrarea, privită ca proces, reprezintă „crearea și menținerea unor modele de interacțiuni economice, sociale și politice, intense și diverse, între unități anterior autonome”. J. Tinbergen (1954) concepe integrarea ca fiind „o centralizare optimală a politicii economice”. De asemenea, fenomenul de integrare, este analizat nu numai ca proces al creșterii interdependențelor componentelor sistemului economic național, ci și sub raportul constituirii unui ansamblu de relații specifice între state. D. Ciucur, I. Gavrilă și C. Popescu (2001) definesc integrarea economică internațională ca fiind „procesul complex al dezvoltării economiei mondiale, bazat pe intensificarea interdependențelor între economiile mai multor state, ținând constituirea unor ansambluri economice puternice într-o anumită concepție a lumii” și afirmă că „... integrarea economică interstatală necesită o complementaritate bazată pe un nivel de dezvoltare asemănător, în așa fel încât părțile articulate să constituie un întreg coerent”.

Studiile europene avansează două teorii în privința integrării: integrarea **formală**, care este înțeleasă sub aspectul schimbării reglementărilor pentru realizarea compatibilității între parteneri și asigurarea unei depline funcționalități a comunității și, cea de a doua, integrarea **informală**, care are în vizor obținerea unei dinamici constructive a relațiilor și sistemelor de comunicație. Totodată, trebuie reținută și ideea de integrare **sectorială** (pe anumite domenii economice), ca o formă distinctă a integrării generale, spre exemplu, Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO), creată în 1951.

Primele încercări de a proiecta integrarea economică regională a statelor din Europa de Vest (Viner, 1950; Tinbergen, 1954; Balassa, 1961) au condus la identificarea următoarelor forme de manifestare a integrării economice: **zonele de liber schimb** (ex: Asociația Europeană a Liberului Schimb – EFTA¹ și Acordul Nord American de Comerț Liber – NAFTA²); **uniunile vamale**, (Uniunea Europeană este, în sens particular, o uniune vamală, dar, așa cum vom vedea ulterior, este mai mult decât atât; Piața Comună a Americii Centrale și Piața Comună a Comunității Caraibiene – CARICOM

¹ Atestată în 1959 prin Tratatul de la Stockholm, EFTA (European Free Trade Association) a avut inițial 9 state membre: Regatul Unit, Austria, Danemarca, Elveția, Norvegia, Portugalia, Finlanda (1963), Islanda (1973) și Suedia. În prezent calitatea de membrii EFTA o au doar câteva națiuni: Elveția, Norvegia, Islanda, Liechtenstein, celelalte țări aparținând Uniunii Europene. România și Bulgaria sunt parteneri ai EFTA.

² Atestată în 1993 prin actul semnat la San Antonio (Texas), NAFTA (North American Free Trade Agreement) intensifică relațiile între cele 3 state membre: S.U.A., Canada și Mexic.

sunt, de asemenea, exemple de uniuni vamale); **piețele comune**, și, **uniunile economice și monetare**, care sunt piețe comune ce necesită unificarea completă a politicilor monetare și fiscale, fapt materializat prin crearea unei autorități centrale, care exercită controlul asupra acestor probleme, astfel încât națiunile membre devin efectiv regiuni ale aceleiași națiuni (U.E. este coordonatorul în această direcție). Ulterior, a fost identificată ca formă superioară de integrare **uniunea politică**, în cadrul căreia, țările participante devin literalmente o singură națiune. Uniunea politică se caracterizează prin faptul că autoritatea centrală, necesară în uniunile economice, trebuie să fie dublată de un parlament comun și de alte instituții competente necesare pentru garantarea suveranității unui stat – un exemplu îl constituie unificarea celor două Germanii, în anul 1990, precum și preocupările actuale privind unificarea Peninsulei Coreene.

Integrarea economică poate fi *negativă* sau *pozitivă*. Termenul de *integrare negativă* a fost introdus de Tinbergen pentru a se referi la simplul fapt al eliminării barierelor comerciale între națiunile participante, ori de eliminare a oricăror restricții în procesul de liberalizare a comerțului. Termenul de *integrare pozitivă* indică modificările survenite asupra instrumentelor și instituțiilor existente și, mai important, crearea de altele noi pentru a determina piața din zona integrată să funcționeze eficient și, de asemenea, să promoveze scopurile politice mai largi ale proiectului de integrare. Spectrul foarte larg de forme de integrare care există în prezent la scara mondială a determinat departajarea acestora în două mari categorii: **forme simple de integrare internațională** (de exemplu: zonele de comerț liber, uniunile vamale, integrarea pe un număr redus de produse) și, **forme complexe de integrare internațională** (de exemplu: piața comună, uniunea economică, uniunea monetară, uniunea politică).

În concluzie, indiferent de forma de integrare, stabilită în funcție de gradul de intensitate al fenomenului, se poate observa că țările participante la acest proces transferă o parte din atribuțiile lor naționale unor organisme suprastatale, în pofida afectării independenței și suveranității lor. Trebuie însă precizat că, până în prezent, nu se poate vorbi de existența unor forme de integrare totală (completă) decât la nivel național, iar atracția exercitată de integrarea economică internațională se datorează, evident, unor avantaje pentru statele și popoarele respective.

Privită prin prisma numeroaselor proiecte de integrare economică, perioada de la sfârșitul celui de-al II-lea război mondial a fost caracterizată de Haberler (1964), drept „*era integrării*”. Despre ideea de „Europă unită” se poate vorbi, însă, începând din secolul al XVII-lea, când au fost elaborate proiecte de tratate pentru crearea unei federații europene³. Construcția europeană s-a concretizat după cel de-al II-lea război mondial, în urma unui îndelungat proces de cooperare și integrare, demarat în anul 1951 între șase state europene: **Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda**. Astfel, prin *Tratatul de la Paris*, din 18 aprilie 1951, aceste șase state europene au pus bazele Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO)⁴. CECO a îndeplinit un dublu rol: pe plan politic a favorizat reconcilierea și cooperarea franco-germană iar, în plan economic, a contribuit, prin liberalizarea producției și a schimburilor de materii prime fundamentale pentru industrie (cărbune și oțel), la redresarea Europei.

Primii pași în formarea Uniunii Europene datează din 1957, când cele șase națiuni membre CECO au decis crearea uniunii vamale și a pieței unice, semnând la Roma Tratatul de înființare a *Comunității Economice Europene* (CEE) și a *Agenciei Europene pentru Energie Atomică* (Euroatom). Articolul 2 al Tratatului de la Roma, prin care a luat ființă CEE, declară: „*creând o piață comună și apropiind în mod progresiv politicile economice ale statelor membre, Comunitatea va avea ca sarcini să promoveze dezvoltarea armonioasă a activităților economice, o expansiune continuă și echilibrată, o creștere a stabilității, o accelerare a ridicării standardului de viață și relații mai apropiate între statele membre.*” Articolul 3 afirmă că, pentru scopurile propuse în Articolul 2: „*Activitățile Comunității vor cuprinde, în condițiile și în concordanță cu programul prevăzut în acest tratat următoarele: a) eliminarea, între statele membre a taxelor vamale și a restricțiilor cantitative referitoare la importul și exportul de mărfuri precum și a altor reglementări cu efect echivalent; b) stabilirea unui tarif vamal comun și a unei politici comerciale comune față de țările terțe; c)*

³ Obiectivul unei federații europene a fost stipulat pentru prima dată la 9 mai 1950 în Declarația Schuman, care prevedea crearea unei organizații internaționale care să administreze resursele de cărbune și de oțel ale Franței și Germaniei. Astfel, putem spune ca Planul Schuman a stat la baza creării sistemului comunitar.

⁴ CECO a fost prima organizație europeană ce dispunea de puteri supra-naționale.

desființarea între statele membre a tuturor restricțiilor ce îngreșesc libertatea de mișcare a persoanelor, serviciilor și capitalului; d) stabilirea unei politici comune în sfera agriculturii; e) adoptarea unei politici comune în sfera transporturilor; f) instituirea unui sistem care să asigure că, concurența pe piața comună nu va fi denaturată; g) aplicarea în practică a unor metode prin care politicile economice ale statelor membre pot fi coordonate și dezechilibrele balanțelor lor de plăți pot fi remediate; h) armonizarea legislației în statele membre, pentru buna funcționare a pieței comune; i) crearea Fondului Social European pentru creșterea posibilităților de angajare a lucrătorilor și pentru îmbunătățirea standardului lor de viață; j) înființarea unei Bănci Europene de Investiții care să faciliteze expansiunea economică a Comunității, prin crearea de noi resurse; k) asocierea țărilor și teritoriilor trans-oceanice cu privire la creșterea comerțului și promovarea dezvoltării economice și sociale comune.” Aceste elemente sunt expuse pe larg în articolele următoare. De exemplu, Articolul 9(1) afirmă: „Comunitatea se va baza pe uniune vamală, care va acoperi integral comerțul de mărfuri și care va implica interzicerea taxelor vamale asupra importurilor și exporturilor și a tuturor taxelor cu efect echivalent între țările membre, și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile cu țările terțe”. Articolele 35–37 detaliază politica comună în sfera agriculturii, Articolele 48–73, condițiile creării libertății de mișcare a factorilor de producție, Articolele 74–84, politica comună în sfera transporturilor și Articolele 99–100, armonizarea anumitor taxe. Trebuie subliniat că acest Tratat, care include prevederi privind: uniunea vamală industrială, politica agricolă comună, politica comercială comună și politica în domeniul concurenței, a cunoscut un succes puternic și rapid și a reprezentat fundamentul economic care a făcut din Europa una din cele mai importante puteri economice.

În 1957, cele șase națiuni făceau parte din trei comunități CECO, CEE și Euroatom. Cele trei Comunități aveau un Parlament unic, denumit **Parlamentul European** și o Curte de Justiție unică, denumită **Curtea Europeană de Justiție**. În acest context, în 1965, s-a considerat necesară unirea celor trei comunități într-una singură, numită *Comunitatea Europeană* (CE). În anul 1973, a început procesul de extindere al Comunității Europene, după cum urmează: Danemarca, Irlanda și Marea Britanie (1973); Grecia (1981); Spania și Portugalia (1986); Austria, Finlanda și Suedia (1995); Cehia Cipru Estonia Letonia Lituania Malta Polonia Slovacia Slovenia și Ungaria (2004); Bulgaria și România (2007). Prin urmare, pe o suprafață de 4 milioane km² U.E. găzduiește aproximativ 500 milioane de locuitori.

Fig.1 Harta Uniunii Europene în contextul procesului de extindere⁵

La 7 februarie 1992, se semnează la Maastricht, Tratatul de constituire al Uniunii Europene. Acest Tratat, intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993, include prevederi privind Uniunea Economică și Monetară (UEM) și cetățenia europeană, stabilește extinderea puterilor Parlamentului European și consolidează activitatea interguvernamentală – Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), cooperarea în domeniul Justiție și Afaceri Interne (JAI). Prin **Tratatul de la Maastricht** se creează

⁵ European Commission (2007) *Investing in our common future The budget of the European Union*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

astfel Uniunea Europeană a cărei obiective principale sunt următoarele: crearea unei cetățenii europene și afirmarea rolului Europei în lume; promovarea progresului economic și social; consolidarea unui spațiu al libertății, securității și justiției.

Trebuie subliniat faptul că Uniunea Europeană nu substituie Comunitatea Europeană, ci o include, Comunitatea Europeană fiind în sine un termen compozit care definește cele trei comunități europene: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO), Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom) și Comunitatea Economică Europeană (CEE)⁶.

După cum se poate observa, Uniunea Europeană este cel mai semnificativ și influent proiect de integrare, cuprinzând în prezent 27 de state membre și pregătindu-se pentru următoarea extindere. Acest proces are ca scop extinderea pașnică a zonei de stabilitate și prosperitate către noi membri.

Transformările care caracterizează în prezent Uniunea Europeană și dinamismul procesului de integrare europeană ne îndreptățesc să atașăm Europei atribute ca „Europa cu mai multe viteze” și „Europa cercurilor concentrice” [Miron D. (2002)]. Noțiunea de „Europa cu două viteze” sau „Europa cu geometrie variabilă” a fost prezentată pentru prima dată în februarie 1988, în Strategia Delors pentru Comunitatea Europeană, pentru a se evidenția faptul că unele state pot avansa mai rapid în cadrul procesului de integrare în anumite sectoare de activitate, pe baza unor politici definite în prealabil.

Practic, în momentul de față, în Europa există grupuri de țări cu „viteze” de integrare diferită [Sută N. (1999)]: **grupul Euro**⁷: Franța, Germania, Olanda, Belgia, Luxemburg, Austria, Italia, Spania, Portugalia, Finlanda, Irlanda, Grecia și Slovenia⁸; **grupul țărilor non-Euro**: Regatul Unit, Danemarca, Suedia; **grupul noilor state membre**: U.E.-10+2: Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia, Slovenia, Ungaria, Cipru, Malta și, Bulgaria și România; **grupul țărilor candidate**: Albania, Bosnia și Herțegovina, Montenegro, Serbia, Kosovo; **grupul țărilor care vor aparține unui nou val al extinderii**⁹: Croația, Turcia și Macedonia.

Fig.2 Harta Zonei Euro¹⁰

Cu toate acestea, interesant este faptul că în acest moment Uniunea Europeană se prezintă coezivă și unitară, fiind mai mult decât o piață comună, fiind o uniune economică completă, și este de așteptat a deveni și o uniune politică.

Nugent (2003) în lucrarea „The Government and Politics of the European Community” arată că o integrare viabilă poate fi obținută adoptând una din următoarele trei modalități de abordare:

i) crearea unei comunități politice având la bază un cadru instituțional și constituțional puternic, sub forma unei federații. Unitatea europeană poate fi astfel obținută prin crearea unei structuri federale care să dețină puteri supra-naționale care să aibă prioritate în fața puterilor statelor membre.

⁶ Euroatom și CEE au fost instituite la 25 martie 1957 prin Tratatul de la Roma.

⁷ Trecerea definitivă la moneda unică europeană s-a realizat în februarie 2002.

⁸ Slovenia a aderat la Zona Euro la 1 ianuarie 2007.

⁹ Au obținut deja statutul de stat candidat. Negocierile de aderare cu Turcia și Croația au fost deschise la 3 octombrie 2005, iar cu Macedonia în noiembrie 2005.

¹⁰ <http://www.ecb.int/bc/intro/html/map.es.html>

ii) integrarea politicilor guvernamentale sub forma unei structuri bazate pe ideea de funcționalitate. Această formă de integrare presupune armonizarea în principal a politicii economice, statele membre păstrându-și suveranitatea în ceea ce privește politica externă și de apărare. Adepții aceste forme de integrare consideră că, odată atinsă integrarea economică, va exista și o armonizare graduală a politicilor externe și de securitate.

iii) integrarea europeană sub forma cooperării inter-guvernamentale, fiecare stat ocupând locul central atât în domenii vizând regulile comerciale, politicile sectoriale cât și în cadrul politicii externe și a politicii de apărare. Această formă de integrare exclude ideea existenței unor structuri supra-naționale, luând forma cooperării între diferite state pentru găsirea unor soluții la problemele comune.

Înainte de a părăsi Europa, trebuie arătat că mai există un alt proiect de unificare, sub forma unui bloc regional între cinci țări nordice (Comunitatea Nordică): Danemarca, Finlanda, Irlanda, Norvegia și Suedia. Acest proiect este mai mult un proiect de cooperare decât un proiect de integrare economică, deoarece membrii acestuia aparțin atât U.E. cât și EFTA, iar U.E. și EFTA se contopesc în SEE (Spațiul Economic European).

EFTA a fost fondată în 1959, prin Convenția de la Stockholm, ca zonă de liber schimb, cu scopul de a asigura creșterea economică și prosperitatea statelor membre (Austria, Danemarca, Norvegia, Portugalia, Suedia, Elveția și Regatul Unit și ulterior, și Finlanda – 1961, Islanda – 1970 și Lichtenstein – 1991) și a apărut și din necesitatea de a contrabalansa CEE, organizație cu un caracter politic mai pronunțat. Spre deosebire de CEE, EFTA a cuprins țări cu un nivel mai ridicat de dezvoltare și cu un grad mai mare de omogenitate.

EFTA a fost constituită ca o organizație inter-guvernamentală având drept obiectiv liberalizarea comerțului cu produse industriale între țările participante fără ca acestea să renunțe la propriile politici comerciale în raport cu țările terțe. Încă de la începutul anilor '90, EFTA a dezvoltat relații comerciale cu țările mai slab dezvoltate din și din afara Europei.

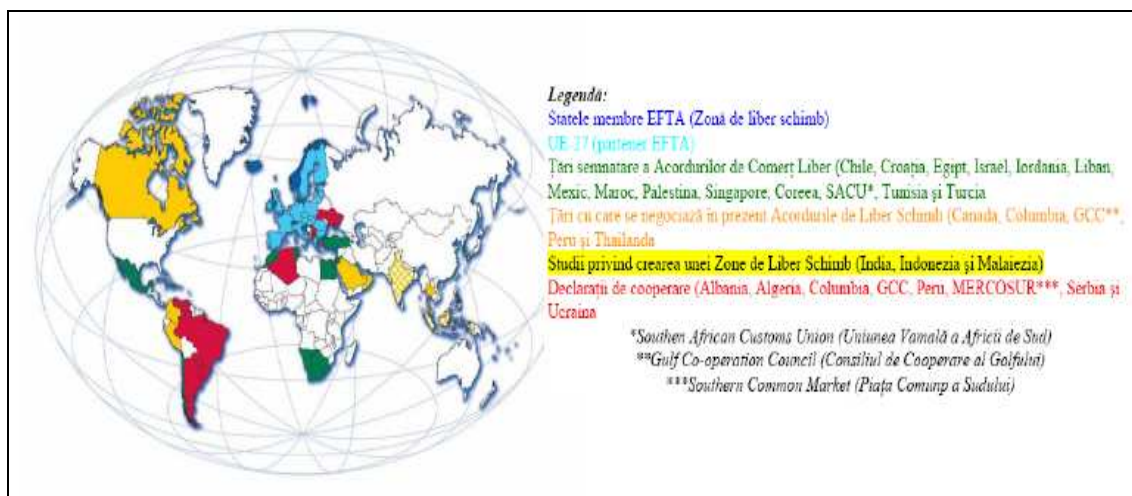

Fig.3 Rețeaua Acordurilor de Comerț Liber EFTA¹¹

Primii parteneri EFTA au fost țările din Europa Centrală și de Est, urmate mai apoi de țările din zona mediteraneană. În prezent rețeaua acordurilor de liber schimb EFTA cuprinde zone de dincolo de Atlantic și chiar și zone din Asia. Relațiile comerciale între EFTA și CEE (mai târziu CE și, în prezent, U.E.) au evoluat permanent. Astfel, dacă în anii '70, statele EFTA încheiau acorduri comerciale cu statele CE, în 1994, prin apariția SEE¹² are loc transferul unor state EFTA în U.E., pentru ca, în prezent, EFTA să piardă din importanță ca entitate distinctă, iar relațiile comerciale între EFTA și U.E. să se limiteze doar la relațiile cu Elveția.

Un alt acord de schimb de mare anvergură, similar cu EFTA, este NAFTA¹³. Această organizație inter-guvernamentală a fost creată în decembrie 1992 între SUA, Canada și Mexic cu

¹¹ 46th Annual Report of the European Free Trade Association – 2006 (<http://secretariat.efta.int>)

¹² La 2 mai 1992 se semnează la Oporto, Acordul privind SEE.

¹³ North American Free Trade Area.

scopul de a liberaliza comerțul cu produse și servicii, prin eliminarea barierele tarifare și netarifare între statele participante și prin liberalizarea investițiilor intra-zonale.

Deoarece această lucrare se referă la Uniunea Europeană, este important să prezentăm relațiile comerciale existente între U.E. și celelalte organizații integraționiste. Raportul anual EFTA 2006, arată că principalii parteneri ai Uniunii Europene sunt NAFTA, cu un volum total al schimburilor comerciale în 2006 de 481.319 milioane Euro, aproximativ 21,5% din totalul schimburilor comerciale ale U.E., și EFTA, valoarea schimburilor comerciale fiind de 255.981 milioane Euro, adică 11,5% din totalul schimburilor comerciale ale U.E..

Figura 4 prezintă detaliat relațiile comerciale între Uniunea Europeană și partenerii săi: NAFTA, America Latină (20 țări), țările candidate la U.E. în 2006 (Bulgaria, România, Croația și Turcia), EFTA, regiuni mediteraneene (Algeria, Cisiordania, Gaza, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Maroc, Siria și Tunisia)¹⁴ și ASEAN¹⁴ (Brunei, Cambogia, Indonezia, Laos, Malaysia, Myanmar, Filipine, Singapore, Thailanda și Vietnam).

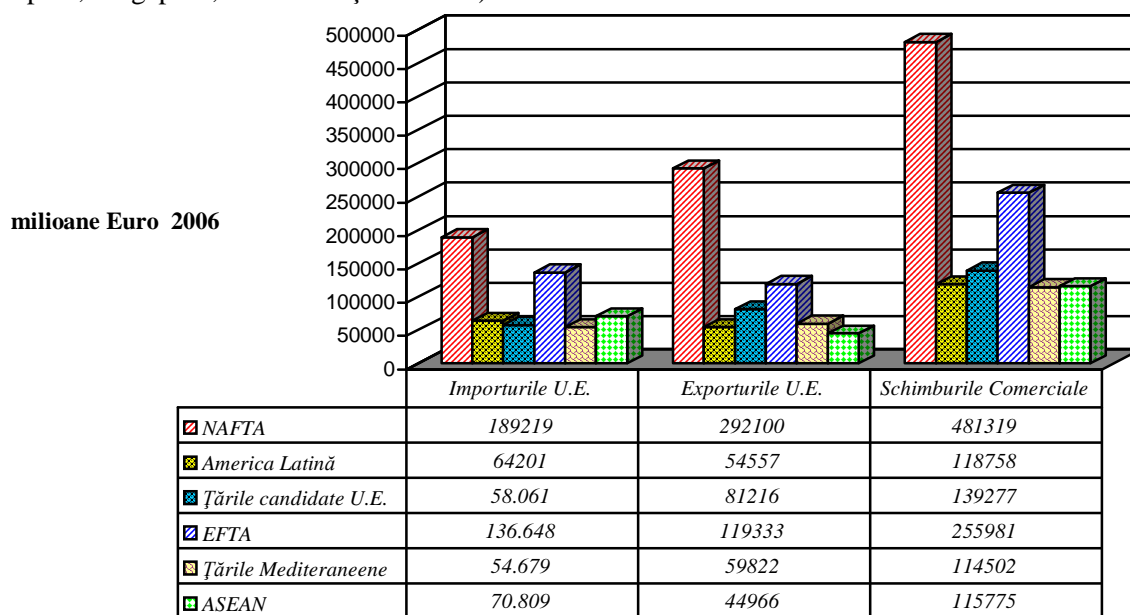

Fig.4 Relațiile comerciale între U.E. și partenerii săi¹⁵

SEE, din care fac parte și Islanda, Liechtenstein și Norvegia, reprezintă un alt proiect de integrare care înzestrează Islanda și Norvegia cu titlul de parteneri virtuali ai U.E., dar nu le acordă dreptul de a se implica în luarea deciziilor la nivelul Uniunii Europene. SEE nu acoperă toate domeniile de activitate ale Uniunii Europene: Politica Agricolă Comună, punerea în circulație a monedei unice, Politica Externă și de Securitate Comună, cooperarea polițienească și judiciară în materie penală. De asemenea, cu toate că 80% din legislația asupra Pieței Unice a U.E. este preluată în cadrul SEE, acesta nu reprezintă tocmai o Piață Unică precum cea din statele membre. Astfel, nu sunt incluse în Acord produsele agricole și de pescuit și nici stabilirea unui tarif vamal extern comun. În conformitate cu prevederile art.128 din Acordul SEE, potrivit căruia un stat care devine membru U.E. are obligația de a solicita aderarea la SEE, România a demarat acest proces de negociere la data de 5 iulie 2006. După patru runde de negocieri, la 14 mai 2007, a avut loc la Bruxelles ceremonia de parafare a Acordului privind aderarea României și Bulgariei la SEE. Țările membre SEE susțin financiar coeziunea social-economică din domeniul pieței interne. De departe, cea mai mare parte a contribuției comune, aproximativ 98%, este adusă de Norvegia (tabelul 1).

¹⁴ Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei.

¹⁵ EUROSTAT (Comext, Statistical regime 4 – DG Trade, 2007)

Tabelul 1 Aranjamentele financiare în cifre (milioane euro)¹⁶

CONTRIBUABIL	BENEFICIAR	
	România	Bulgaria
<i>Mecanism financiar SEE:</i>		
Norvegia	47,55	20,24
Islanda	2,44	1,04
Liechtenstein	0,51	0,22
<i>Programe bilaterale de cooperare:</i>		
Norvegia	48	20
TOTAL	98,5	41,5

„Comerțul și integrarea economică sunt motoare principale pentru prosperitate și dezvoltare în UE și SEE, extinse. [...] România va beneficia de aproape 100 milioane euro ca sprijin norvegian/SEE până în aprilie 2009 [...] Această asistență considerabilă pentru dezvoltarea durabilă a României este structurată în două aranjamente financiare, și anume un mecanism financiar SEE prin care Norvegia și celelalte două state ale SEE s-au angajat cu 50,5 milioane euro pentru România, precum și un Program norvegian bilateral de cooperare cu România, de 48 milioane de euro [...] aceste două instrumente financiare vor crea oportunități istorice pentru cooperare și proiecte bilaterale, și vor conduce la o continuă dezvoltare a relațiilor noastre comerciale și de afaceri. În privința programului bilateral, se va pune accentul pe energie, mediu, asigurarea calității și sănătate. Pentru Mecanismul financiar SEE, domeniile prioritare pot include mediul, dezvoltarea durabilă, moștenirea culturală, dezvoltarea resurselor umane, sănătate și îngrijirea copilului. Factorii din sectoarele public și privat, organizații non-guvernamentale și partenerii sociali pot beneficia de sprijin din cadrul acestor mecanisme”.¹⁷ În acest context, SEE pare a fi o piatră de încercare în direcția parteneriatului deplin în cadrul U.E., iar dacă totul decurge conform planului stabilit, U.E. este pregătită să cuprindă întreaga Europă.

Bibliografie:

1. Constantin D. L., Ionescu R. V., Marchis G. (2006) *Fondurile structurale – instrumente ale politicii regionale în contextul procesului de integrare europeană*, București, Editura ASE.
2. Ionescu Romeo Victor, Marchis Gabriela (2006) *Teoria integrării economice comunitare*, Galați, editura: Fundația Academică Danubius;
3. Ionescu Romeo Victor, Marchis Gabriela (2006) *Strategii de dezvoltare comunitară și regională*, Galați, editura: Fundația Academică Danubius;
4. Ionescu Romeo Victor, Marchis Gabriela (2006) *UNIUNEA EUROPEANĂ – prezent și perspective – TRATAT*, București, editura Didactică și Pedagogică;
5. European Commission (2007) *Investing in our common future The budget of the European Union*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
6. *** *Comext Statistical regime 4* – DG Trade, 2007, Eurostat
7. *** *Eurostat yearbook 2006-07*, disponibil la: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
8. ****46th Annual Report of the European Free Trade Association – 2006* disponibil la: <http://secretariat.efta.int>
9. <http://www.ecb.int/bc/intro/html/map.es.html>

¹⁶ Agenția Națională de Presă ROMPRES

¹⁷ Declarația dlui. Leif Arne Ulland, Ambasador al Norvegiei în România, din 29 martie 2007.